

یادداشت

همه تخم مرغ ها در یک سبد؟

بهرام امیراحمدیان

کارشناس مسائل بین الملل

جمهوری آذربایجان همسایه شمالی ایران از جمله دیگر همسایگانی است که با وجود بهره مندی از کمک های بی دریغ ایران در زمان های بحرانی، با رویدادی تا متعارف و بیرون از چارچوب سیاست خارجی اعلامی و اعمالی جمهوری اسلامی ایران، واکنشی نسنجیده بروز می دهد. طی سال های بعد از استقلال جمهوری آذربایجان، تعداد زیادی از رسانه های نوشتاری و تصویری جمهوری آذربایجان، بارها نسبت به ایران و شخصیت های تاریخی و سیاسی و دولتمردان جمهوری اسلامی ایران با ادبیاتی سخیف، رفتاری ناشایست و توهین و افتراآمیزارائه داده و در صورت اعتراض رسمی و غیررسمی دولت جمهوری اسلامی ایران، شخص رئیس جمهور و دیگر مقامات پاسخگو اظهار داشته اند که این اظهارات از سوی شخصیت های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و مطبوعات و احزاب سیاسی است و دولت آنها را در اظهار نظرات آزاد گذاشته است. همچنین مقامات رسمی جمهوری آذربایجان اعلام کرده اند که در فضای سیاسی جمهوری آذربایجان آزادی بیان و اظهار نظر وجود دارد و ما نمی توانیم جلوی اظهار نظرات مردم و احزاب و رسانه ها را بگیریم. رهبران جمهوری آذربایجان به خوبی می دانند که در طول تاریخ تا قبل از فروپاشی امپراتوری روسیه در سال ۱۹۱۷، در شمال رود اس قلمروی به نام «آذربایجان» وجود نداشته و در نقشه منتشره از سوی «منطقه نظامی قفقاز» که از سوی «اداره طراحی و نقشه کشی نظامی» روسیه در سال ۱۹۰۴ در تقفیس به زبان روسی منتشر شده، در شمال رود ارس در قفقاز جنوبی چهار فرمانداری به نام های باکو، یلیزواپول، ایروان و فرمانداری کوتائیسی وجود داشتند. نام «آذربایجان» از قلمروهای تاریخی ایران را «مسواوتچی ها در سال ۱۹۱۸ به فرمانداری های گنجه و باکو دادند. جمهوری اسلامی ایران در رای گیری استقلال جمهوری آذربایجان به عنوان یک کشور در مجمع عمومی سازمان ملل، می توانست در صورت عدم تغییر نام «آذربایجان» (که به ایران تعلق دارد) آن را شناسائی نکند. ولی برای حسن همجواری به استقلال آن رای داد. در زمان برگزاری مراسم مذهبی بزرگداشت شهدای جنگ چالدران در اردبیل، یکی از مداحان احساساتی شده و کلمات رکیک و دور از ادب در یک مجلس مذهبی نسبت به رئیس جمهور آذربایجان و ترکیه ابراز داشته است. این عمل می تواند قابل پیگیری باشد ولی بر هم زدن مناسبات دو کشور همسایه (به تحریک اسرائیل و برخی دیگر از کشورهای منطقه) برارنده شخص رئیس جمهور آذربایجان نیست. جمهوری آذربایجان در برابر بزرگ منشی دولت ایران در رابطه با کمک های بی دریغ به آذربایجان در دوران بحران را بنیاد فراموش کند. به یاد بیاد داشته باشند که استان های آذری نشین ایران اگرچه با ملت جمهوری آذربایجان هم زبان و شیعه هستند، ولی برای هر دو طرف «ملیت» و «تاریخیت» در اولویت دیگر امور قرار دارد. تبلیغ «آذربایجان واحد» از سوی دولتمردان جمهوری آذربایجان به مفهوم تهدید تمامیت ارضی ایران است و تبلیغات مسموم ایده های پان ترکیسم تلوزیونی های ماهواره ای جمهوری آذربایجان نشان از دخالت های دولتی این کشور در امور داخلی ایران دارد. از این ردیف اقدامات بسیار است و جمهوری اسلامی ایران خواستار جلوگیری از این اقدامات مخرب و برقراری روابط دوستانه با همسایگان بدون دخالت در امور داخلی یکدیگر است که این مشی همیشه سرلوحه سیاست خارجی ایران است. اکنون که با اهانت و کلمات خارج از شئون اسلامی در یک مجلسی در اردبیل موجب نارضایتی و عکس العمل شدید رئیس جمهور آذربایجان قرار گرفته است، مصداق مثل فارسی است که «در چشم دیگران خار می بینی و در چشم خود تیر زاری بینی». جمهوری آذربایجان در برابر این پدیده ناخوشایند، می خواهد در امور داخلی ایران دخالت کند و خواستار تنبیه و مجازات توبه و واگان ناپسند و برکناری امام جمعه اردبیل است. می توان از شخص رئیس جمهوری آذربایجان پرسید مگر شما در برابر آن همه هجمه فرهنگی نسبت به ایران در موارد مشابه در باکو آیا به اعتراضات ایران پاسخی داده و افراد تجزیه طلب و دشنام دهندگان و توهین کنندگان را به شخصیت ها و مقامات و تحریف تاریخ شکوهمند ایران را از کار برکنار یا مجازات کرده اید؟ ارتش جمهوری اسلامی از نظر توان نیروهای نظامی و تسلیحاتی یک قدرت منطقه ای است و پاسخ به ادعای برابری ارتش آذربایجان برایشان بیرون بلوفی بیش نیست. با توجه به آنچه بیان شد، رئیس جمهوری آذربایجان جمهوری اسلامی ایران را تهدید به احداث «کریدور رنگه زور» (جعلی و استعماری) می کند. در حالی که پیشتر در زمینه کریدور موازی به نام «کریدور ارس» و طرف موافقت و اقداماتی برای احداث آن انجام داده اند. کریدوری که در مسیر همان کریدوری است که جمهوری خودمختار نخجوان (در غرب) را با گذر از خاک جمهوری اسلامی ایران به خاک اصلی جمهوری آذربایجان در شرق فراهم می کند (که از زمان درگیری آذربایجان با ارمنستان تاکنون برقرار است). این خود نمونه کمک های بشردوستانه ایران به آذربایجان است. اکنون معلوم می شود که جمهوری آذربایجان افزون بر ترکیه بر موازنه سازی قدرت با اسرائیل، آمریکا و ترکیه و ناتو، درصدد اعمال اراده سیاسی با ابزارهای ارتباطی است. در این برهه در جمهوری آذربایجان جریان هایی، مردم را علیه منافع ایران تحریک می کنند و با سنگ پرتابی به کامیون های در حال تردد در داخل خاک جمهوری آذربایجان، مزاحمت ایجاد و در مبادی ورودی و خروجی در امور آنها اختلال ایجاد می کنند. با توجه به آنچه گذشت به دولتمردان جمهوری اسلامی ایران توصیه می شود در ساخت پروژه خط آهن رشت- آستارا، که به نظر کارشناسان پرهزینه و کم درآمد و مخرب محیط زیست و آسیب رسان به جنگل های هیرکانی است، بازننگری کنند. چون جمهوری آذربایجان بهره مندی از راه آهن رشت- آستارا برای ارتباط ایران با روسیه از خاک آذربایجان را به حربه ای برای تحمیل اراده سیاسی خود تبدیل خواهد کرد. گذشتن همه تخم مرغ ها در سبد آذربایجان و روسیه، خارج از منطق استراتژیک است.

فریدون مجلسی در گفت وگو با «آرمان ملی»:

ایران و آمریکامی توانند به فکر یک توافق جدید باشند

اتاق های فکر در آمریکا از تعامل با ایران استقبال می کنند

ترامپ باید بداند با ایرانی با تجربه طرف است

تا زمانی که قدرت داریم از مذاکره هراس نداریم

یکشنبه ۱۴۰۳/۱۰/۳۰ ۱۸ رجب ۱۴۴۴/۱۹ ژانویه ۲۰۲۵	سال هشتم شماره ۲۰۲۵	armanmeli.ir

نیست و امروز نیز اگر اقدام به مذاکره کنیم بهتری در انتظار خواهد بود. تا زمانی که قدرت داریم از مذاکره هراس نداریم. به هر حال اتفاقاتی رخ داده که روی امتیازهای رد و بدل شده اثر می گذارد که به آن تعامل می گویند. در چنین شرایطی است که تحریم ها و موانع مالی برداشته می شود و ما نیز می توانیم با کشورهای جهان تجارت و مراوده اقتصادی داشته باشیم. ما باید رویکردی در پیش بگیریم که کشورهای جهانی متوجه شوند که ایران بازار بزرگی است و اگر درگاه اقتصادی خود را به روی برخی کشورها ببندد و با آنها روابط تجاری نداشته باشد آنها زیان خواهند دید.» در ادامه ماحصل این گفت وگورا می خوانید.

«آرمان ملی»- احسان انصاری: هنوز ساعاتی از سخنان مسعود پزشکیان درباره آمادگی ایران برای مذاکره با دولت ترامپ نگذشته بود که بازار واکنش مثبت خود را نشان داد و با کاهش قیمت ارز و طلا در بازار سرمایه مواجه شدیم. این اتفاقات در حالی رخ می دهد که اول بهمن ماه مراسم تحلیف دونالد ترامپ برگزار خواهد شد و وی به صورت رسمی کار خود را در کاخ سفید آغاز خواهد کرد. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی این مسائل با فریدون مجلسی تحلیلگر روابط بین الملل گفت وگو کرده است. مجلسی معتقد است: «واقعیت این است که ما باید خیلی زودتر از این وارد مذاکره می شدیم که نفوذ بیشتری در منطقه داشتیم. با این وجود هنوز هم برای مذاکره دیر

پزشکیان در حالی درباره مذاکره با دولت ترامپ سخن می گوید که هنوز به صورت دقیق موضع ترامپ نسبت به آینده روابط با ایران مشخص نیست. به نظر شما واکنش ترامپ نسبت به پیام پزشکیان چه خواهد بود؟

در شرایط کنونی آن چیزی که دارای اهمیت است آینده ایران است که به هیچ وجه نباید بر سر مسائل کوچک و قابل کنترل ویران شود. در واقع آنچه اهمیت دارد این نیست که پزشکیان یا ترامپ چه موضعی نسبت به مذاکرات می گیرند و بلکه مهم این است که مردم در رفاه و آرامش زندگی کنند. من امیدوارم راهی که رئیس جمهور در پیش گرفته، به این نکته کمک کند که کشورمان از تنش دور شود. باید توجه داشت که آمریکا و اسرائیل در یک طرف ماجرا قرار دارند و با هم متحد هستند، اما اگرچه ایران رژیم صهیونیستی را به رسمیت نشناخته، در مقابل می تواند با آمریکا وارد گفت وگو شود. به بیان دیگر نمی توان آمریکا را جدا از اسرائیل تصور کرد اما با کنترل آمریکا، می توان هر دو را کنترل کرد. از زوری که گروهانگیزی در سفارت آمریکا در تهران آغاز شد رفتار آمریکا خصمانه شد و این رفتار با افزایش تنش بین ایران و رژیم صهیونیستی بیشتر هم شد. اگر قرار است شرایط تغییر کند، آمریکا باید به این نتیجه برسد که ایران خواهان گسترش جنگ در منطقه نیست و ایران به صورت عملی در این زمینه اقدامی نخواهد کرد. نهاد در چنین شرایطی است که می توان شرایطی را تصور کرد که ایران و آمریکا دوباره به یک برجام جدیدی دست پیدا کنند.

این سخن به معنای این است که برجامی که در سال ۲۰۱۵ به نتیجه رسید امروز عملا از حیزتافت خارج شده است؟

بله، اینکه برخی تصور می کنند آمریکا قرار است بر سر برجام قبلی مذاکره کند تصور اشتباهی است. یکی از مسئولان عنوان کرده بود اگر قرار است ایران مذاکره کند در ابتدا باید آمریکا به برجام بازگردد. این در حالی است که آمریکا نه دیگر به برجام بازمی گردد و نه در چنین شرایطی درباره آن مذاکره می کند. به همین دلیل ایران و آمریکا باید با افزایش سخت گیری های تجاری کار را سخت کنند، اما می داند که سخت کردن شرایط اقتصادی ایران اگر موثر بود، در همان دور اول اثر می گذاشت. واقعیت این است که ما باید خیلی زودتر از این وارد مذاکره می شدیم که نفوذ بیشتری در منطقه داشتیم. با این وجود هنوز هم برای مذاکره دیر نیست و امروز نیز اگر اقدام به مذاکره کنیم آینده بهتری در انتظار ما خواهد بود. تا زمانی که قدرت داریم از مذاکره هراسی وجود ندارد. به هر حال اتفاقاتی رخ داده که روی امتیازهای رد و بدل شده اثر می گذارد که به آن تعامل می گویند. در چنین شرایطی است که تحریم ها و موانع مالی برداشته می شود و ما نیز می توانیم با کشورهای جهان تجارت و مراوده اقتصادی داشته باشیم. ما باید رویکردی در پیش بگیریم که کشورهای جهانی متوجه شوند که

آرمان ملی: نماینده رئیس جمهور

در هماهنگی انجاری سیاست های کلی توسعه دریا محور گفت: شمار قربانیان تحریم بیشتر از شهدا و جانبازان جنگ تحمیلی است. تحریم عده ای را به فساد می کشاند و تبدیل به «کاسب تحریم» می شوند اما عده ای دیگر را هم می کشد. به گزارش خبرنگار این، علی عبدالعی زاده اظهار کرد: آمریکا می تواند پس از رفع تحریم ها در ایران سرمایه گذاری کند. وی در گفت وگو با «انصاف نیوز» با تاکید بر ضرورت مذاکره مستقیم میان ایران و آمریکا گفت: برنامه دولت در این باره کاملا شفاف اعلام شده و آماده مذاکره هستیم. با شروع این مذاکرات میان دو کشور دست یافتن به توافق دو تا سه ماه زمان خواهد برد. او ادامه داد: آمادگی ایران مشروط بر این است که

باید رویکردی در پیش بگیریم که کشورهای جهانی متوجه شوند که ایران بازار بزرگی است و اگر درهای اقتصاد خود را به روی برخی کشورها ببندد و با آنها روابط تجاری نداشته باشد آنها زیان خواهند دید

ایران بازار بزرگی است و اگر درهای اقتصاد خود را به روی برخی کشورها ببندد و روابط تجاری نداشته باشد آنها زیان خواهند دید. ما نیز باید این نکته را در نظر داشته باشیم که اگر در تجارت با کشورهای دیگر به روی ما بسته شود ضعیف خواهیم شد و ضرر خواهیم کرد. در مرحله نخست نیز باید با کشورهای همسایه مراوده اقتصادی داشته باشیم. کشورهای همسایه به اندازه ای پیشرفت کرده اند که دیگر نیاز نیست برای تجارت به کشورهای دورتر مانند روسیه و چین برویم.

سخنان پزشکیان تنها چند روز قبل از مراسم تحلیف ترامپ عنوان شده است. آیا پزشکیان به نمایندگی از حاکمیت در ایران این موضع گیری را کرده است؟

واقعیت این است که ترامپ نیز مانند برخی تجربیات که در گذشته در ایران داشته ایم، فرد غیرقابل پیش بینی است. در چنین شرایطی ترامپ باید به این نتیجه برسد که با ایرانی طرف است که تجربه اندوخته، قصد دارد به عرصه بین المللی بازگردد و خواهان تعامل با جهان است. به همین دلیل پیامی که آقای پزشکیان داده اند از این تأثیرگذاری برخوردار است که آمریکا خود را با کشوری مواجه ببیند که برای تعامل آمادگی دارد.

پس از پیام پزشکیان وضعیت بازار ارز و طلا در ایران بهبود پیدا کرد. آیا این روند می تواند ادامه داشته باشد؟ هرچه ایران بیشتر به سمت تعامل حرکت کند به همان اندازه وضعیت بازار سرمایه در کشور بهبود پیدا خواهد کرد. کشورهای جهان باید بدانند که ایران قصد افزایش تنش و درگیری را در منطقه ندارد و دنبال جنگ با هیچ کشوری

باید با کشورهای همسایه مراوده اقتصادی داشته باشیم. کشورهای همسایه به اندازه ای پیشرفت کرده اند که دیگر نیاز نیست برای تجارت به کشورهای دورتر مانند روسیه و چین برویم

علی عبدالعی زاده:

شاید ۳ تا ۲ ماه بعد از شروع مذاکرات به توافق برسیم

نمونه صنعت نفت و گاز ایران صنعت جذابی برای آنها جهت سرمایه گذاری است. او با بیان اینکه «تحریم نتوانسته ایران، روسیه و دیگر کشورها را شکست دهد» گفت: تحریم ها همانطور که برای ما مشکلات ایجاد کرده برای طرف مقابل نیز می تواند مشکل ساز شود و برای مثال خود آمریکا با رفع تحریم می تواندند به بین المللی حذف کند و این هزینه ی بزرگی برای آنهاست. آمریکا برای جلوگیری از این ضرر حاضر به مذاکره است. این فعال سیاسی میانه رو گفت: دو طرف مذاکره با هدف های مختلف خود برای

تلنگر

هم صدایی ترامپ و ترکیه

اردوغان، خاورمیانه و قفقاز

دولت آینده ترامپ ممکن است بخواهد بر روی امور داخلی تمرکز کند، اما تحقق این امر به واسطه معادلات بین المللی غیرممکن است. اوراسیا ریویو مدعی شد، دولت ترامپ به واسطه بحران خاورمیانه و جنگ روسیه و اوکراین نمی تواند بر اصل مهار چین متمرکز شده و در راستای منافع ملی اش اولویت سازی داشته باشد. بهترین متحد دولت ترامپ برای حل بحران در خاورمیانه و پایان دادن به جنگ روسیه و اوکراین، ترکیه است. در شرایط کنونی آنکارا به دومین قدرت نظامی بزرگ در ناتو و میزبانی دو پایگاه نظامی ایالات متحده است و به سان یک کیسه بوکس در برابر شکست های سیاست خارجی واشنگتن در قفقاز جنوبی و خاورمیانه بزرگ عمل می کند.

جدال در چند جبهه

اوراسیا ریویو در ادامه ادعایش آورد: در سال های اخیر روابط جو بایدن و رجب طیب اردوغان به پایین ترین سطح خود رسید. موضع گیری آمریکا در ارتباط با ترکیه که این بازیگر را دیکتاتور و اقتدارگرا قلمداد کرد زمینه ساز افزایش تنش ها شد. ادعاهای واشنگتن در حالی مطرح شد که ترکیه انتخابات نسبتا آزاد برگزار می کند که حساسیت های روس ها و چینی ها را برانگیخته و شهرهای زیادی دارد که توسط مخالفان کنترل می شوند (واقعیتی که پکن و مسکو آن را بر نمی تابند). علاوه بر این، ترکیه با سوء استفاده از تمرکز نظامی روسیه بر جنگ در اوکراین و به تنهایی منافع این کشور در چهار منطقه را تحت تاثیر قرار داده است. به عنوان نمونه می توان به

حمایت های آنکارا از آذربایجان برای بازپس گیری کنترل برخی از سرزمین هایش اشاره کرد، سرزمین هایی که از اوایل دهه ۱۹۹۰ در اختیار ارمنستان قرار داشت. بخش عمده ای از این سرزمین ها در جنگ دوم قره باغ در سال ۲۰۲۰ بازپس گرفته شد و آخرین بخش از سرزمین باقیمانده، سه سال بعد بازپس گرفته شد. در این میان سازمان پیمان امنیت جمع، نهادی که کنترل کرملین در درگیری های قره باغ مداخله ای نکرد. نیروهای حافظ صلح روسی که توسط توافقنامه صلح سه جانبه نوامبر ۲۰۲۰ بین ارمنستان، آذربایجان و روسیه تعریف شد نیز برای جلوگیری از بازپس گیری قره باغ توسط آذربایجان قدمی برنداشتند. در جبهه ای دیگر ترکیه از دولت وفاق ملی در لیبی حمایت می کند، و مرجع اجرایی قانونی در لیبی به رسمیت شناخته شده است. نیروهای ترکیه با کمک به دولت وفاق ملی تلاش های تحت حمایت روسیه با استفاده از مزدوران واکثر برای تصرف طرابلس توسط ژنرال خلیفه خنتر، را به چالش کشیده اند اما هنوز نتوانستند خنتر و مسکو را متوقف کنند. در باب جنگ روسیه با اوکراین نیز، ترکیه از ارائه پهپاد های با ریکتر به روسیه خودداری کرد و این کشور را مجبور کرد تا با تهران تعامل عمیق تری داشته باشد. ترکیه حامی سرسخت عضویت اوکراین در ناتو است و بارها اشغال کریمه توسط روسیه را محکوم کرده است.

عصر تازه یارکشی

حمایت ترکیه از مخالفان سوری، زمینه را برای سقوط دولت بشار اسد هموار کرد و موجب شد تا مسکو پایگاه دریایی طرطوس را که اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۷۱ دریافت کرد و پایگاه هوایی حومییم را از دست بدهد و رئیس جمهور روسیه با از دست دادن نفوذ خود در منطقه دچار مشکل شد. به ادعای این نشریه ترکیه در سوریه، کاری را که باراک اوباما از انجام آن نارضی بود به سرانجام رساند. استراتژی اوباما در سوریه شکست خورد و موجب شد تا میلیون ها نفر به واسطه خط قرمزهای منفعلانه اوباما به عنوان پناهنده راهی ترکیه و اروپا شوند. به ادعای ناظران، سیاست های ترکیه منافع غرب را محقق و نفوذ امپراتوری روسیه را تضعیف کرده است. در هر چهار کشور آذربایجان، لیبی، اوکراین و سوریه، ترکیه از اصل بین المللی تمامیت ارضی کشورها حمایت کرده است. گروهی از ناظران مدعی اند دولت ترامپ باید ترکیه و اسرائیل را به عنوان متحدانش در اتخاذ رویکردی قوی تر در برابر ایران و روسیه قلمداد کند. ترکیه و اسرائیل روابط پرتنش و در عین حال سودمند متقابل داشته اند. همزمان دولت ترامپ باید با آذربایجان که در دهه ۲۰۰۰ شراکت راهبردی با اسرائیل تعریف کرد، همصدا شود. این در حالی است که به واسطه همصدایی باکو و آنکارا، آذربایجان توانست در جنگ قره باغ دوم از تجهیزات نظامی و هواپیماهای بدون سرنشین اسرائیل و ترکیه برای شکست ارمنستان استفاده کند. طبیعتا حمایت ترامپ از ترکیه و اسرائیل برای پایان دادن به تنش ها در خاورمیانه و توقف جنگ در اوکراین لازم است. بالاخص آنکه به ادعای ناظران، ارتش روسیه بدون حمایت ایران، چین و کره شمالی قادر به جنگ با اوکراین نخواهد بود.